

OBDOBÍ RENESANCE (15. - 16. století)

3. Odvážní reformátoři

V době renesance existoval dvojí náhled na svět, jeden je známý pod názvem „humanistický“ a druhý jako „reformační“. Oba dva se shodly na tom, že se hodně věcí musí oproti středověku změnit. Katolická církev, která měla v době středověku dost velkou váhu, určovala jakési neměnné stanovky (tzv. dogmata), o kterých už byla řeč („Slunce obíhá zemi, naše planeta je placka a celý vesmír se okolo ní točí...“). Zatímco humanisté dostali nápad, že by se mělo úplně skoncovat s biblickým textem a člověk by měl začít uvažovat jen podle sebe, reformátoři poukazovali na to, že by stačilo jen Bibli zase začít respektovat a nepřidávat si k tomu různé své vlastní odvážné průpovědky a výklady, jako tomu bylo u středověkých církevních hodnostářů.

V dnešní ateistické Evropě se lidé většinou přiklání k onomu „humanismu“, což doslova značí „směr, který se zajímá hlavně o člověka“. Jenže asi je třeba také upozornit, že stoprocentní ateismus, který nám byl vštěpován dlouhou dobu komunistickou mašinérií, nezavedl naši společnost zrovna do „světlych zítřků“. Vzrostla nám tu vcelku slušně kriminalita, 50% rozvodovost není také zrovna malá a člověk uvěřil bláhové zprávě, že všechno na světě zvládne a je sám sobě bohem. A tak vzhledem k tomu, že v dnešní době přibývá opět i upřímně věřících vědců a nejen těch, kteří si myslí, že mají patent na rozum, pojďme se ve stručnosti podívat na vědce renesanční, kterým nechyběla odvaha postavit se na jedné straně proti dogmatům středověké církve, ale současně i proti rodícím se „ateistům“, kteří by raději vrátili polyteistické praktiky těch různých uctíváček bůžků antiky, než že by se raději podívali znova, a o něco pozorněji, do textu Bible.

Prvním takovým reformátorem (rozuměj člověkem, který se snaží vrátit církev opět k textu Bible) byl Jan Hus (1371-1415). Tahle postava stojí z hlediska datace ještě ve středověku, vždyť se narodil ještě v dobách Karla IV. Je to ale jeden z prvních, kdo se snaží se starou dobou skoncovat a začít něco nového. Právě on díky svým kázáním (nebo, chcete-li přednáškám, protože mu bylo asi celkem jedno, jestli mluví na univerzitě, na náměstí nebo v Betlémské kapli) chtěl otvírat lidem jejich vlastní oči. Vzhledem k tomu, že se vcelku dost věnoval i jazykovědě, měl touhu, aby se do textu Bible mohl podívat každý sám a nemusel věřit pouze vyumělkovaným slovům různých farářů. Teprve pak přece bude moct člověk poznat, že Bible nikde o žádných odpustcích (vykupování z různých prohřešků penězi pro církev) nemluví, ale dává důraz na to, aby si to člověk vyřešil s Bohem sám a honem rychle, než spadne do pěkné šlamastiky. Jedině pak mohl člověk přijít na to, že Bible nemluví o žádné placce, na které by se odehrával náš život, nebo o nudném životě věřících, kteří by měli chodit se svíčkou do kostela.

Lidé měli Husova kázání rádi, protože to nebyla jenom jakási kulturní záležitost, jak jim to častokrát připadalo v kostele. I samotný král Václav IV. (syn Karla IV., za jehož vlády Hus dospíval) spolu se svou manželkou Žofií chodil na jeho shromáždění. Jenže to všechno se změnilo r. 1412, kdy si Hus proti sobě počal i papeže tím, že se postavil proti odpustkům. Z těch měl samozřejmě výdělek i Václav IV. Najednou stál král před velkým rozhodnutím. Buď bude kulhat na obě strany (poslouchat biblické slovo a současně jednat proti němu), anebo se Husa zbaví. To druhé zvítězilo. Špinavou práci za něj vykonal jeho bratr Zikmund (tehdejší císař) a Hus byl po Kostnickém koncilu (sjezdu) upálen r. 1415 (ve stejném roce, kdy o kousek dál Portugalci získali v duchu násilí arabskou Ceutu, vzpomínáte?:)

Po Husově smrti se zvedla silná vlna odporu a tím začalo husitství (vše začalo r. 1419 vyhozením městských úředníků z oken Novoměstské radnice). Ovšem takovéto boje nás vrátily zase zpátky do středověku. Mírnější křídlo husitů sice dalo dohromady vcelku v klidu 4 body, které požadují, aby se o program husitů někdo zajímal (tzv. 4 artikuly pražské), ale tahle patnáctiletá občanská válka, kdy jsme neměli ani žádného panovníka, nedonesla našim zemím nic dobrého.

Mezi další odvážlivce patřil i německý profesor Martin Luther, který se musel valnou část svého života skrývat na hradě Wartburg v Sasku, kde žil i pod jiným jménem, aby ho inkvizice (církevní soud) nenechala pro kacífství (údajné rozvracení církve) upálit stejně jako Husa. Také za Luthera to všechno hodně Němců pochopilo špatně a mysleli si, že dává podnět pro válku proti majetným. Tyhle boje vešly do dějin pod názvem „německá selská válka“ (1524-26).

Reformátoři se v této době objevili i ve Švýcarsku (Jean Kalvín, Huldrich Zwingli), ve Francii se jím stal i samotný panovník Jindřich Navarrský. Rozhodl se silně podporovat stoupence Lutherovy myšlenky (tzv. hugenoty), dokonce vydal i listinu (EDIKT NANTSKÝ), která je měla oficiálně uzákonit. Ale r. 1610 ho stejně zavraždil jeden fanatický katolický mnich.

I v Anglii se rozhodl s katolickou církví jeden „renesanční“ panovník skoncovat. Jmenoval se Jindřich VIII. Jenže tentokrát to bylo trochu z jiného důvodu. Potřeboval se rozvést a to mu papež nechtěl dovolit. Tak ho jednoduše přestal respektovat a vytvořil si svou vlastní církev (anglikánskou). Také katolíci si už museli udělat trochu pořádek v tom, oč jim vlastně jde. Kvůli tomu nechali svolat dokonce koncil do rakouského Tridentu (1545-63) a nastartovali tak dobu zvanou „protireformace“, čili baroko. Ale o tom zase někdy příště:).